

การศึกษาความหมายของอักษรและคำศัพท์จากอักษรหมวดนำ 鬼 ในพจนานุกรมภาษาจีนปัจจุบัน
The Study of the Meaning of Characters and Words Consisted of the Radical “Gui” in
the “Contemporary Chinese Dictionary”

ภูมรินทร์ ภิรมย์เลิศอมร
PHOOMMARIN PHIROMLERTAMORN

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
Faculty of Humanities and Social Sciences, Burapha University

E-mail: phoommarin@hotmail.com

Received: 05 April 2024 / Revised: 05 June 2024 / Accepted: 10 June 2024

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ เกี่ยวกับความหมายของอักษรและคำศัพท์ในหมวดนำ 鬼 จากพจนานุกรมภาษาจีนปัจจุบัน (现代汉语词典) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความหมายเกี่ยวกับ “ผี” ที่สะท้อนผ่านอักษรและคำศัพท์ในพจนานุกรมภาษาจีนปัจจุบัน จากการศึกษาพบว่า หมวด 鬼 มีจำนวนอักษรที่มี 鬼 เป็นส่วนบอกความหมาย และใช้ในปัจจุบัน (ไม่รวมอักษรตัวเต็มและอักษรเขียนต่าง) มีจำนวนทั้งหมด 12 ตัว อักษรจำนวนนี้สามารถประกอบเป็นคำศัพท์ใหม่ได้ทั้งหมด 103 คำ สามารถแยกประเภทของความหมายได้เป็น 8 ประเภท คือ 1. ความหมายที่เกี่ยวข้องกับ ภูติ ผี ปีศาจ วิญญาณ 2. ลับ ๆ ล่อ ๆ ความลึกลับ 3. ความชั่วร้าย 4. ใช้เรียกคนที่มีพฤติกรรมไม่ดี ชั่วร้าย 5. ขวัญ จิตวิญญาณ จิตใจ 6. อาการป่วยหรืออาการผิดปกติ 7. ฉลาดหลักแหลม ฉะฉาน หัวไว 8. อื่น ๆ โดยพบว่าคำศัพท์เหล่านี้ส่วนใหญ่ยังคงมีความหมายเกี่ยวข้องกับ “ผี” และมีการกลายความหมายของคำว่า “鬼” เช่นกัน

คำสำคัญ: อักษรจีน, ผี, วัฒนธรรม, gui, 鬼

ABSTRACT

This study is a qualitative and quantitative study regarding the meaning of characters and words in the radical “gui” from the Current Chinese Dictionary (《现代汉语词典》), the objective of this study is to study the meaning of “ghost” that is reflected through the characters and words in the Current Chinese Dictionary. From the study, it is found that the radical “gui” contains a number of characters that have “gui” as their meaning, and currently there are 12 letters used (Excluding the full letter and various written letters) in total. This number of letters can form a total of 103 new words. The meanings can be divided into 8 types: 1. Meanings related to ghosts, ghosts. devil, spirit 2. secretive, mysterious 3. evil 4. used to refer to someone

who behaves bad or bad habit, and call someone who has bad or evil behavior. 5. Morale, spirit, mind. 6. Illness or abnormal symptoms in general. 7. Intelligent, sharp, quick-witted, 8. Others. It is found that most of these words still have meanings related to "ghosts" and have developed meanings from "ghosts" as well.

Keywords : Chinese Characters, ghosts, culture, gui, 鬼

บทนำ

“ผี” เป็น “สิ่งที่มนุษย์เชื่อว่าเป็นสภาพลึกลับ มองไม่เห็นตัว แต่อาจจะปรากฏเหมือนมีตัวตนได้ อาจให้คุณหรือให้โทษได้ มีทั้งดีและร้าย” (พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน, 2554) ชาวจีนมีความเชื่อเรื่อง “ผี” มาตั้งแต่โบราณกาล โดยเชื่อว่ามนุษย์ประกอบด้วย “ร่างกาย” และ “วิญญาณ” ร่างกายเป็นสิ่งที่สามารถดับสลายได้ แต่วิญญาณเป็นสิ่งที่ไม่มีวันดับสลาย เมื่อร่างกายดับสลายหรือตายไป วิญญาณก็จะออกจากร่างกายกลายเป็นผี และยังคงอาศัยพลังเหนือธรรมชาติในการสถิตอยู่รอบ ๆ ตัวมนุษย์ (Zhang, 2011) นับเป็นชีวิตที่ต่อเนื่องของความเป็นมนุษย์

มนุษย์เชื่อว่าสรรพสิ่งบนโลกล้วนแต่มีวิญญาณสถิตอยู่ และวิญญาณเหล่านี้สามารถบันดาลทุกข์สุขให้กับมนุษย์ได้ ทำให้มนุษย์เกิดความหวาดกลัววิญญาณเหล่านี้ จึงได้จินตนาการสร้างภาพให้วิญญาณมีความน่ากลัวด้วย ซึ่งสะท้อนให้เห็นได้จากตัวอักษรจีนที่หมายถึง “ผี” คือ “鬼” อักษรกระดองเต่ากระดูกสัตว์เขียนเป็น 𪛗 พจนานุกรมซัวเหวินเจี๋ยจื่อ (《说文解字》) ซึ่งเป็นพจนานุกรมอักษรจีนเล่มแรก ที่แต่งโดยสวี่เซิ่น ในสมัยราชวงศ์ฮั่นตะวันออก (ช่วงปี ค.ศ. 100 – 121) บันทึกไว้ว่า “鬼，人所归为鬼” (คนตายไปเป็นผี) และยังได้บันทึกไว้ว่าอักษรตัวนี้เป็นอักษรภาพเหมือน “คน” แต่หัวเป็น “ผี” คือ เป็นรูปคนใส่หน้ากาก สื่อความหมายถึง “ภูติผีปิศาจ วิญญาณ” ชาวจีนในสมัยโบราณมีความเชื่อว่าเมื่อมนุษย์ตายไปแล้ว จะกลายเป็นวิญญาณที่ดำรงอยู่แต่ไม่ใช่มนุษย์อีกต่อไป ดังนั้นอักษรตัวนี้ จึงได้สร้างให้มีความแตกต่างจากอักษร “人” ที่หมายถึงคน และยังเพิ่มลักษณะที่น่ากลัวของผีเข้าไปด้วย นอกจากนี้ยังมีคัมภีร์หรือหนังสืออีกมากมายที่ได้ให้นิยามเกี่ยวกับอักษร 鬼 ไว้ เช่น คัมภีร์หลี่จี้ (《礼记·祭义》) ซึ่งเป็นคัมภีร์ว่าด้วยธรรมเนียมปฏิบัติที่แต่งขึ้นในสมัยราชวงศ์ฮั่นตะวันตก ได้บันทึกไว้ว่า “众生必死，死必归土，此谓鬼也。” หมายถึง “มนุษย์เกิดมาแล้วล้วนแต่ต้องตายไปสู่ดิน และเมื่อตายไปก็ต้องกลายเป็นผี” ในบรรดาผีทั้งหลายนั้น ผีที่มีความสัมพันธ์ทางสายเลือดจะเรียกว่า ผีบรรพบุรุษ ส่วนผีที่ไม่มีความสัมพันธ์ทางสายเลือดจะเรียกว่า “ผี ปิศาจ”

มนุษย์ในสมัยโบราณยังมีความเชื่อว่าผีหรือวิญญาณของคนที่ตายไปจะมีความสามารถเหมือนมนุษย์ สามารถดลบันดาลสิ่งต่าง ๆ ให้มนุษย์หรืออาจสร้างภัยพิบัติให้มนุษย์ก็ได้ แต่เชื่อว่าผีส่วนใหญ่จะก่อภัยพิบัติมากกว่า ซึ่งในสมัยโบราณมนุษย์ยังไม่สามารถอธิบายสาเหตุของการเกิดภัยพิบัติต่าง ๆ ทางธรรมชาติได้ มนุษย์จึงเชื่อว่าผีเป็นผู้ที่ก่อภัยพิบัติเหล่านี้ ดังนั้นคำว่า 鬼 ยังมีความถึง “ความชั่วร้าย” และ “ผี” ที่ก่อภัยพิบัติเหล่านี้ก็ไม่เคยปรากฏกายให้ผู้ใดเห็น จึงมีความเชื่อว่า “ผี” สร้างภัยพิบัติเหล่านี้แบบ “แอบทำ” ดังนั้น 鬼 จึงมีความหมายว่า “ลับ ๆ ล่อ ๆ” ต่อมาในสมัยราชวงศ์ชิงได้มีบทประพันธ์ของผู้ช่งหลิง (蒲松龄) เรื่อง “เหลียวจี้จื่ออี” (《聊斋志异》) หรือ “เรื่องประหลาดจากห้องหนังสือเหลียวจี้” ที่มีเนื้อเรื่องเกี่ยวกับความรักระหว่างปีศาจกับมนุษย์ ผู้ประพันธ์ได้จินตนาการผีหลากหลายรูปแบบ เช่น มีทั้งผีชั่วร้าย ผีจิตใจดีงาม ผีน่ากลัว และผีน่ารักเป็นต้น ทำให้ความลึกลับน่ากลัวของผีเกิดความหมายใหม่ในทางที่ดี หมายถึง ฉลาด เฉียบแหลม หัวไว เป็นต้น (Zhang, 2015) ประกอบกับมนุษย์เริ่มมีการพัฒนา มีความเข้าใจเกี่ยวกับปรากฏการณ์ธรรมชาติมากยิ่งขึ้น ทำให้ความรู้สึกของมนุษย์ที่มีต่อผี หรือ 鬼 เปลี่ยนไป ดังที่สะท้อนได้จากการเปลี่ยนแปลงของอักษรจีน กล่าวคือ อักษรที่บันทึกในพจนานุกรมฉวเหวินเจียจื่อ (《说文解字》) หมวด 鬼 นั้น ส่วนใหญ่ล้วนแต่แสดงถึงความหมายที่เกี่ยวข้องกับผีหรือวิญญาณโดยตรง แต่ปัจจุบันพบว่าความหมายที่เกี่ยวข้องกับผีโดยตรงหายไปบางส่วน และมีการใช้ความหมายในการเปรียบเปรยมากขึ้น ดังนั้นการศึกษาตัวอักษรที่อยู่ในหมวด 鬼 และการประกอบกันเป็นคำศัพท์ใหม่ของอักษรเหล่านี้ว่ายังคงความหมายที่เกี่ยวข้องกับผีวิญญาณอยู่หรือไม่ เป็นสิ่งที่น่าสนใจ อันจะทำให้เข้าใจถึงความเชื่อของชาวจีนที่มีมาตั้งแต่สมัยโบราณ นอกจากนี้ยังสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน รวมถึงการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมกับชาวจีนได้เป็นอย่างดี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาความหมายเกี่ยวกับ “ผี” ที่สะท้อนผ่านอักษรและคำศัพท์หมวด 鬼 ในพจนานุกรมภาษาจีน ปัจจุบัน การจำแนกความหมายและการกลายความหมายของคำว่า 鬼

วิธีดำเนินงานวิจัย

การศึกษาค้นคว้ามีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ขั้นรวบรวมข้อมูล

- 1.1 รวบรวมข้อมูลอักษรในหมวด 鬼 และคำศัพท์ทั้งหมดที่มีอักษรเหล่านี้เป็นตัวประกอบ จากพจนานุกรมภาษาจีนปัจจุบัน (《现代汉语词典》) ด้านจำนวน รูปร่าง ความหมาย

- 1.2 รวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอักษรจีนในหมวด 鬼 และความเชื่อเรื่อง “ผี” ในวัฒนธรรมจีน
2. ชั้นวิเคราะห์ข้อมูล
วิเคราะห์ความหมายของอักษรและคำศัพท์ทั้งหมด และจัดประเภทของความหมาย
3. ชั้นนำเสนอและอภิปรายผล
นำเสนอผลการศึกษาโดยการพรรณนาวิเคราะห์ (Analytical Description)

บททวนวรรณกรรม

วัฒนธรรมความเชื่อเกี่ยวกับ “ผี” ของจีนมีมาตั้งแต่สมัยโบราณ ซึ่งความเชื่อเหล่านี้ได้สะท้อนผ่านอักษร 鬼 และอักษรที่บันทึกไว้ในหมวด 鬼 ดังนั้นจึงมีผู้ทำการศึกษาอักษร 鬼 เป็นจำนวนมาก ส่วนใหญ่ได้ศึกษาจากพจนานุกรมซัวเหวินเจียจื่อ (《说文解字》) เช่น Wu (2022) ได้สรุปที่มาของอักษร 鬼 ว่านักวิชาการได้มีความคิดเห็นที่ต่างกันว่าส่วนบนของอักษร 鬼 นั้น อาจมาจาก 田 ที่หมายถึง ท้องนา เพราะคนตายแล้วต้องกลับไปสู่ดิน หรืออาจมาจากหน้ากากที่พอมดใส่ตอนทำพิธีบูชายัญ หรืออาจมาจากภาพเหมือนกระดูกของคนตาย ซึ่งล้วนแต่มีเหตุผลและความเป็นไปได้ทั้งสิ้น แต่อย่างไรก็ตามอักษร 鬼 ก็ยังคงมีความเกี่ยวข้องกับผี ปีศาจอยู่เช่นนั้น จากการศึกษาของ Zhang (2015) พบว่าความเชื่อในเรื่องเกี่ยวกับผีและตัวอักษร 鬼 นั้น มาจากพิธีเซ่นไหว้ เป็นภาพคนหรือพอมดที่ทำพิธี ใส่หน้ากากผีเพื่อแสดงบทบาทเป็นคนตาย Liu (2024) กล่าวว่า อักษรจีนเป็นสิ่งที่สามารถสะท้อนถึงชีวิตความเป็นอยู่ของบรรพบุรุษจีนได้เป็นอย่างดี ดังนั้นการศึกษาวรรณกรรมความเชื่อเกี่ยวกับผีก็สามารถศึกษาได้จากอักษรที่ปรากฏในพจนานุกรมอักษรจีนซัวเหวินเจียจื่อได้ จากการศึกษาพบว่าอักษรในหมวด 鬼 มีจำนวนทั้งหมด 17 ตัว สามารถแบ่งประเภทเป็นอักษรที่บ่งบอกถึงคุณสมบัติของผี และอักษรที่บ่งบอกถึงประเภทของผี ซึ่งมีความแตกต่างกับการแบ่งประเภทของ Shi (2016) ที่แบ่งประเภทของอักษรทั้ง 17 ตัวนี้เป็น 4 ประเภท ได้แก่ อักษรที่บอกลักษณะของผี อักษรที่บอกถึงความกลัวหรือความรู้สึกที่มีต่อผี อักษรที่บอกถึงความเคารพที่มีต่อผี และอักษรที่บอกถึงประเพณีในการเซ่นไหว้ผี Huang และ Li (2017) ได้แบ่งอักษรทั้ง 17 ตัวเป็น 3 ประเภท ได้แก่ ชื่ออักษรที่เป็นชื่อเรียกเทพเจ้า อักษรที่เป็นชื่อเรียกผี และอักษรที่บอกลักษณะของผี ต่อมาในสมัยราชวงศ์ชิงมีบทประพันธ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับผีเกิดขึ้น เรื่องราวบทประพันธ์เหล่านั้นแสดงให้เห็นว่าความเชื่อของคนที่มีต่อผีได้มีการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพสังคม ทำให้อักษร 鬼 มีการสื่อความหมายในทางที่ดีและไม่ดีด้วย

ผลการวิจัย

พจนานุกรมภาษาจีนปัจจุบันหมวดนำ 鬼 ได้รวบรวมตัวอักษรจีนไว้ทั้งหมด 18 ตัว ได้แก่ 鬼 魂 魃 魍 魍 魍 魍 魍 魍 魍 魍 魍 魍 魍 魍 魍 魍 魍 魍 魍 ตัวอักษรเหล่านี้ มีเพียง 魃 และ 魍 ที่ไม่ได้มีความหมายถึง “ผี” กล่าวคือ 魃 หมายถึง “อันดับแรก สูงใหญ่” และเป็นชื่อดวงดาว เนื่องจากอักษรตัวนี้มี 鬼 ทำหน้าที่เป็นเพียงส่วนประกอบบอกเสียงอ่านเท่านั้น อักษร 魍 เป็นชื่อเฉพาะ หมายถึงก๊กหนึ่งในสมัยสามก๊ก ดังนั้น การศึกษาครั้งนี้จึงไม่รวมอักษรสองตัวนี้ นอกจากนี้ยังมีอักษรจำนวน 4 ตัวที่เป็นรูปอักษรตัวเต็ม (繁体字) หรือ ตัวเขียนต่าง (异体字) ของอักษรตัวอื่นเท่านั้น ถึงแม้ว่าตัวอักษรสี่ตัวนี้จะมีรูปร่างที่สอดคล้องกับความหมายโดยตรง แต่ไม่ได้มีการใช้ในปัจจุบันแล้ว ดังนั้นการศึกษาครั้งนี้จึงไม่ได้รวมอักษรทั้ง 4 ตัวนี้เช่นกัน ได้แก่ 1) 魃 เป็นอักษรเขียนต่างของ 魃 2) 魍 เป็นอักษรเขียนต่างของ 魍 3) 魍 เป็นอักษรตัวเต็มของ 魍 4) 魍 เป็นอักษรตัวเต็มของ 魍 ดังนั้นการศึกษาครั้งนี้จะศึกษาอักษรในหมวด 鬼 จำนวนทั้งหมด 12 ตัว ได้แก่ 鬼 魂 魄 魃 魍 魍 魍 魍 魍 魍 魍 魍

1. ผลการศึกษาระดับอักษร

จากการศึกษาพบว่า ตัวอักษรหมวด 鬼 ที่พจนานุกรมภาษาจีนปัจจุบันได้บันทึกไว้จำนวน 12 ตัวนี้มีความหมายเกี่ยวข้องกับ “ผี” หรือพัฒนามาจากลักษณะของ “ผี” ทั้งสิ้น

พจนานุกรมภาษาจีนปัจจุบันได้นิยามความหมายของ 鬼 ไว้ทั้งหมด 7 ความหมายได้แก่ 1. ผี วิญญาณของคนตาย 2. คนที่มีความชอบหรือพฤติกรรมที่ไม่ดี 3. ลับ ๆ ล่อ ๆ 4. แผนการชั่วร้ายที่บอกใครไม่ได้ มีเล่ห์เหลี่ยม 5. ชั่วร้าย เลวร้าย 6. เฉียบแหลม หัวไว (ภาษาพูด มักใช้กับเด็ก หรือสัตว์) 7. ชื่อดวงดาวหนึ่งในกลุ่มดาวฤกษ์ 27 กลุ่ม จะเห็นได้ว่านอกจากความหมายที่ 7 แล้ว ความหมายที่ 1-5 เป็นความหมายที่เกี่ยวข้องกับ “ผี” ทั้งสิ้น ส่วนความหมายที่ 6 นั้น มีการพัฒนามาจากความหมายที่ 1 เมื่อสังคมมีการพัฒนาขึ้น มนุษย์รู้จักปรากฏการณ์ธรรมชาติมากยิ่งขึ้น ไม่ได้ความกลัวหรือความรู้สึกต่อภูตผีปิศาจดังเช่นสมัยโบราณ

ตัวอักษรในหมวดนำ 鬼 ทั้ง 12 ตัวนี้ ส่วนใหญ่เป็นอักษรที่มีความหมายถึง “ผี ปิศาจ วิญญาณ” ตามความหมายที่ 1 ของอักษร 鬼 ได้แก่ 鬼(ผี) 魂(วิญญาณ) 魄(วิญญาณ) 魃(ปิศาจ) และอักษรที่เป็นชื่อของภูตผีปิศาจ ได้แก่ 魃(ปิศาจในตำนาน) 魍(ปิศาจที่ทำให้เกิดภัยแล้ง) 魍(ผีอำ) 魍(ปิศาจในตำนาน) 魍(ปิศาจซาเดียวในตำนาน) 魍(ปิศาจในตำนาน) 魍(ปิศาจในป่าที่ทำร้ายคนในตำนาน)

มีอักษรจำนวน 1 ตัวอักษรที่พัฒนาความหมายมาจาก “ผี” คือ 魃(มีด) เนื่องจากมนุษย์มีความเชื่อว่า “ผี” อยู่ในโลกกลับ ไม่มีการปรากฏตัวในเวลากลางวัน แต่จะมาตอนที่มืดแล้วเท่านั้น ดังนั้นอักษรตัวนี้จึงมี 鬼 เป็นตัวประกอบ

จากการศึกษาเห็นได้อย่างชัดเจนว่าอักษรหมวด 鬼 ที่มี 鬼 เป็นส่วนบอกความหมายนั้น ปัจจุบันยังคงมีความหมายเกี่ยวข้องกับ “ผี วิญญาณ” ทั้งสิ้น

2. ผลการศึกษาด้านความหมายของคำศัพท์

จากการศึกษาพบว่าตัวอักษรในหมวด 鬼 จำนวน 12 ตัว ในพจนานุกรมภาษาจีนปัจจุบัน สามารถประกอบเป็นคำศัพท์ได้ดังต่อไปนี้

อักษรจีน	จำนวนคำศัพท์	ตัวอย่างคำศัพท์
鬼	47	鬼把戏、鬼才、鬼点子、鬼风疙瘩、鬼斧神工、鬼怪、鬼画符、鬼话、鬼魂、鬼混、鬼火、鬼哭狼嚎、鬼脸、鬼魅、鬼门关、鬼迷心窍、鬼神、鬼使神差、鬼祟、鬼胎、鬼剃头、鬼物、鬼雄、鬼蜮、鬼子、伥鬼、打鬼、捣鬼、搞鬼、怀鬼胎、见鬼、酒鬼、厉鬼、魔鬼、闹鬼、牛鬼蛇神、弄鬼、死鬼、替死鬼、吸血鬼、小鬼、烟鬼、洋鬼子、油炸鬼、醉鬼、做鬼
魂	22	魂不附体、魂不守舍、魂飞魄散、魂灵、魂魄、魂牵梦萦、断魂、鬼魂、还魂、惊魂、拉魂腔、灵魂、迷魂汤、迷魂阵、神魂、亡魂、销魂、阴魂、英魂、幽魂、冤魂、招魂
魄	7	魄力、虎魄、魂魄、落魄、气魄、体魄、心魄
魅	5	魅惑、魅力、魅人、魑魅、鬼魅
魑	1	旱魃
魃	1	黑魃魃
魇	1	梦魇
魍	1	魍魉
魎	1	山魈
魍	1	魍魉
魎	1	魍魉
魔	21	魔法、魔方、魔怪、魔鬼、魔幻、魔窟、魔力、魔难、魔术、魔王、魔芋、魔掌、魔杖、魔障、魔爪、魔怔、疯魔、入魔、睡魔、邪魔、妖魔
รวม	109	

จากการศึกษาพบว่าตัวอักษรทั้ง 12 ตัวนี้ มีตัว 鬼 เป็นส่วนประกอบที่บอกความหมาย ดังนั้นเมื่อไปประกอบกับอักษรตัวอื่นเพื่อเป็นคำศัพท์ตัวใหม่นั้น ก็ยังคงความหมายเกี่ยวข้องกับ ผี วิญญาณ ความชั่วร้ายไว้

คำศัพท์ของอักษรที่อยู่ในหมวด 鬼 มีจำนวนทั้งหมด 109 คำ แต่มีคำศัพท์ที่ซ้ำกันจำนวน 6 ตัว ได้แก่ 鬼魂、鬼魅、魔鬼、魂魄、魑魅 และ 魍魎 ดังนั้นคำศัพท์ที่นำมาศึกษานั้นมี จึงมีเพียง 103 คำ ซึ่งสามารถแบ่งประเภทได้ดังต่อไปนี้

2.1 ความหมายที่เกี่ยวข้องกับ ภูติ ผี ปีศาจ วิญญาณ

คำประเภทนี้มีความหมายดั้งเดิมของอักษร 鬼 และเมื่อไปประกอบกับอักษรตัวอื่นเพื่อเป็นคำศัพท์ใหม่นั้น ก็ยังคงมีความหมายที่เกี่ยวข้องกับภูติ ผี ปีศาจหรือวิญญาณอยู่เช่นเดิม จากการศึกษาคำศัพท์ประเภทนี้ มีจำนวนทั้งหมด 50 คำ สามารถแบ่งประเภทได้ดังต่อไปนี้

2.1.1 ผี ปีศาจและวิญญาณโดยทั่วไป มีจำนวนทั้งหมด 38 คำ

鬼怪	鬼魂	鬼脸	鬼魅	鬼门关	鬼神
鬼物	鬼雄	鬼蜮	伥鬼	打鬼	厉鬼
见鬼	魔鬼	牛鬼蛇神	死鬼	吸血鬼	断魂
还魂	亡魂	销魂	阴魂	英魂	幽魂
冤魂	招魂	魂魄	灵魂	迷魂药	魂灵
邪魔	妖魔	魔法	魔怪	魔窟	魔王
魔掌	迷魂汤				

2.2.2 ชื่อเรียกเฉพาะของผีปีศาจ มีจำนวนทั้งหมด 4 คำ ได้แก่

旱魃 魍魎 山魈 魑魅

คำศัพท์ประเภทนี้จะใช้เป็นชื่อเรียกของผีเฉพาะ เช่น 旱魃 หมายถึงปีศาจที่ก่อให้เกิดภัยแล้ง 魍魎 หมายถึงชื่อปีศาจชนิดหนึ่งในตำนาน 山魈 หมายถึง ปีศาจที่อยู่บนภูเขา 魑魅 หมายถึง ปีศาจที่อาศัยอยู่ในป่า คอยทำร้ายมนุษย์ เป็นต้น

2.2.3 การกระทำของผี เป็นสิ่งที่มนุษย์มีความเชื่อว่าเป็นผู้บันดาลให้เกิดขึ้น มีจำนวนทั้งหมด 3 คำ ได้แก่ 梦魇、鬼迷心窍、鬼使神差 เนื่องจากการกระทำบางอย่างที่มนุษย์ได้พบเจอ และไม่สามารถอธิบายเหตุผลได้ จึงยกสาเหตุทุกอย่างว่าเกิดจากการบันดาลของผีปีศาจ เช่น 梦魇 หมายถึง อาการที่เกิดขึ้นตอนหลับฝัน แล้วร้องตื่นด้วยความตกใจ หรือรู้สึกเหมือนมีอะไรมากดทับร่างกาย จนไม่สามารถขยับได้ หรืออาการผีอำ มนุษย์ในสมัยโบราณยังไม่สามารถอธิบายได้ว่าการเกิดอาการผีอำ มาจากการหยุดทำงานของกล้ามเนื้อชั่วคราว ทำให้เข้าใจว่าผีบันดาลให้เกิด 鬼迷心窍 หมายถึง งงวุ่น เมื่อมนุษย์เกิดอาการงงวุ่น เผลอสติไป เห็นผิดเป็นชอบ มนุษย์ก็จะคิดว่าเป็นอาการผิดปกติ และยกให้เป็นความผิดของผี เนื่องจากผีมาดบังหัวใจ เป็นต้น

2.2.4 ใช้ในความหมายเปรียบเปรยว่าการกระทำเหมือนผี คำประเภนี้เป็นการกระทำของมนุษย์ แต่เปรียบเปรยลักษณะที่ไม่ตั้งใจทำ หรือยั่ววน มีเล่ห์เหลี่ยมเหมือนพฤติกรรมของผี คำศัพท์ประเภนี้มีจำนวน 5 คำ ได้แก่ 鬼画符、鬼哭狼嚎、魅惑、魅力、魅人 เช่น 鬼画符 มีความหมายถึงตัวหนังสือที่เขียนแบบไม่ได้ตั้งใจ มั่ว ๆ จนอ่านกันไม่ออก เหมือนผีเขียน เป็นต้น

2.2 ลับ ๆ ล้อ ๆ ความลึกลับ

เนื่องจากผีหรือวิญญาณจะไม่ปรากฏร่างให้มนุษย์เห็น ดังนั้นมนุษย์จึงมีความคิดว่าผีไม่ต้องการให้มนุษย์เห็นจึงมักจะออกมาใช้ชีวิตในตอนกลางคืน และการกระทำของผีหรือวิญญาณก็มักจะเป็นแบบแอบ ๆ ไม่มีผู้ใดเคยพบเห็น ทำให้มีความรู้สึกลึกลับน่าพิศวง ดังนั้นเมื่ออักษรในหมวด 鬼 ไปประกอบกับอักษรตัวอื่น เพื่อเป็นคำศัพท์แล้ว จึงมักจะมี ความหมายว่า ลับ ๆ ล้อ ๆ หรือลึกลับ คำศัพท์ประเภนี้มีจำนวน 8 คำ โดยจะเป็นคำศัพท์ที่มาจากอักษรในหมวด 鬼 เพียง 2 ตัว คือ 鬼 และ 魔 เท่านั้น ได้แก่

黑魑魍	鬼祟	鬼头鬼脑	闹鬼
魔幻	魔术	魔杖	魔力

คำศัพท์ 魔术(เทคนิค หรือศิลปะของปีศาจ) และ 魔杖(กระบองของปีศาจ) มีความเกี่ยวข้องกับมายากล ซึ่งเป็นการเล่นลวงตาให้เห็นว่าเป็นจริง ซึ่งสื่อถึงความลึกลับ

2.3 ความชั่วร้าย

มนุษย์เข้าใจว่าภูตผีปีศาจมีอำนาจพิเศษเหนือมนุษย์ สามารถปกป้องหรือทำลายมนุษย์ได้ ดังนั้นเมื่อมีภัยพิบัติเกิดขึ้น มนุษย์ก็จึงมักกล่าวหาว่าปีศาจเป็นผู้กระทำ ดังนั้นจึงทำให้เกิดความหมายถึงสิ่งชั่วร้ายขึ้น คำศัพท์ประเภนี้มีจำนวน 13 คำ

鬼把戏	鬼点子	鬼话	鬼混	鬼胎	怀鬼胎
捣鬼	弄鬼	做鬼	搞鬼	魔难	魔障
魔爪					

2.4 ใช้เรียกคนที่มีพฤติกรรมที่ไม่ดี ชั่วร้าย มีจำนวน 6 คำ ได้แก่

酒鬼	烟鬼	醉鬼	鬼子	替死鬼	洋鬼子
----	----	----	----	-----	-----

คำศัพท์ประเภนี้มีมักมีความหมายในทางไม่ดี แฝงซึ่งการดูถูก เช่น 酒鬼 หมายถึงขี้เหล้า คนที่มีพฤติกรรมความเคยชินในการดื่มเหล้าจนเมา 鬼子 หมายถึง ต่างชาติที่มาบุกรุกจีน ซึ่งมีพฤติกรรมอันชั่วร้ายเหมือนปีศาจ เป็นต้น

2.5 ขวัญ จิตวิญญาณ จิตใจ

คำศัพท์ประเภทนี้มีจำนวนทั้งหมด 11 คำ ซึ่งจะเป็นคำศัพท์ที่มาจากอักษรในหมวด 鬼 เพียง 2 ตัว คือ 魂 และ 魄 เท่านั้น เนื่องจากอักษรทั้งสองตัวนี้มีความหมายถึงวิญญาณ และเมื่อไปประกอบกับตัวอื่นเป็นคำใหม่ก็จะนำเอาความหมายของตัวเองไปด้วย ได้แก่

魂不附体	魂不守舍	魂飞魄散	魂牵梦萦	惊魂
迷魂阵	神魂	落魄	魄力气魄	体魄
心魄				

2.6 อาการป่วยหรืออาการผิดปกติ

เมื่อมนุษย์ไม่สามารถอธิบายสาเหตุของโรคภัยไข้เจ็บได้ เมื่อเกิดอาการผิดปกติของร่างกาย มนุษย์ก็กล่าวหาว่าผีเป็นสาเหตุของการเจ็บป่วย หรืออาการบางอย่างที่แปลกประหลาด มนุษย์ก็คิดว่าเป็นอาการที่คล้ายกับผี จึงได้มีการนำเอาอักษร 鬼 และ 魔 มาประกอบคำศัพท์เพื่อสื่อถึงการผิดปกติทางร่างกาย คำศัพท์ประเภทนี้มีจำนวน 6 คำ ได้แก่

鬼风疙瘩	鬼剃头	魔怔	疯魔	入魔	睡魔
------	-----	----	----	----	----

2.7 ฉลาดหลักแหลม ฉียบไว หัวไว

นอกจากคำศัพท์ในหมวด 鬼 จะมีความหมายในทางไม่ดีแล้ว ก็ยังมีความหมายในทางดีเช่นกัน คำศัพท์ประเภทนี้มีจำนวนทั้งหมด 3 คำ ได้แก่ 鬼才、小鬼 และ 鬼斧神工

2.8 อื่น ๆ

คำศัพท์ประเภทนี้ไม่มีความหมายตามประเภทข้างต้น แต่จะถูกใช้เป็นชื่อเฉพาะเรียกบางสิ่ง บางคำมีความเกี่ยวข้องกับ 鬼 บางคำไม่มีความเกี่ยวข้องเลย คำศัพท์ประเภทนี้มีจำนวนทั้งหมด 6 คำ ได้แก่ 鬼火 เป็นชื่อเรียกแสงเรืองสีฟ้าของฟอสฟอรัส มักจะเห็นในเวลากลางคืน บริเวณที่มีซากศพของคนหรือสัตว์ เนื่องจากจะมีธาตุฟอสฟอรัสจำนวนมาก เมื่อบริเวณนี้มีอากาศแห้ง ก็สามารถเกิดการเผาไหม้ได้ ในสมัยโบราณมนุษย์ไม่สามารถอธิบายได้ว่าแสงนี้เกิดขึ้นได้อย่างไร จึงเรียกว่า 鬼火 (ไฟผี) คำศัพท์ 油炸鬼 หมายถึงชื่อของกิน ปาท่องโก๋ อักษรจีนสองตัวแรก 油炸 แปลว่า ทอดน้ำมัน ส่วนอักษร 鬼 ที่อยู่ข้างหลัง ยังสามารถสื่อความหมายถึง ผีปีศาจได้ เนื่องจากปาท่องโก๋ มีที่มาจากความเกลียดชังขุนนางชั่วช้าที่ชื่อว่าฉินฮุย เนื่องจากใส่ร้ายขุนนางผู้ซื่อสัตย์เย่วเพย์ หรือจิงฮุย ชาวบ้านจึงได้นำเอาแป้งมาปั้นเป็นรูปของฉินฮุยกับภรรยาแล้วเอาทอดในน้ำมัน ดังนั้น 鬼 ในคำศัพท์นี้สามารถสื่อความหมายถึง คนที่มีพฤติกรรมอันชั่วร้าย นอกจากนี้ยังมีคำศัพท์ 拉魂腔 (ละครชนิดหนึ่งของมณฑลเสฉวน) 虎魄 (อำพัน) 魔方(ลูกบิต) 魔芋(เผือกชนิดหนึ่ง) เป็นต้น

จากผลการศึกษาความหมายของคำศัพท์ที่ประกอบจากอักษรในหมวด 鬼 สามารถสรุปได้เป็นตารางดังต่อไปนี้

ที่	ความหมายของคำศัพท์		จำนวน (คำ)	ร้อยละ
1	ความหมายที่เกี่ยวข้องกับภูติผี ปีศาจ วิญญาณ	ภูติผี ปีศาจและวิญญาณโดยทั่วไป	38	
		ชื่อเรียกเฉพาะของผีปีศาจ	4	
		การกระทำของผี	3	
		ใช้ในความหมายเปรียบเปรยว่าการกระทำ เหมือนผี	5	
	รวม		50	48.54
2	ลับ ๆ ล่อ ๆ ความลึกลับ		8	7.76
3	ความชั่วร้าย		13	12.62
4	ใช้เรียกคนที่มีพฤติกรรมที่ไม่ดี ชั่วร้าย		6	5.83
5	ขวัญ จิตวิญญาณ จิตใจ		11	10.68
6	อาการป่วยหรืออาการผิดปกติ		6	5.83
7	ฉลาดหลักแหลม เฉียบไว หัวไว		3	2.91
8	อื่น ๆ		6	5.83
รวม			103	100

จากตารางจะเห็นได้ว่าความหมายของคำศัพท์ทั้ง 103 คำนั้น ส่วนใหญ่ยังคงมีความหมายที่เกี่ยวข้องกับภูติผีปีศาจหรือวิญญาณโดยตรง โดยคิดเป็นร้อยละ 48.54 ความหมายทั้งหมดของคำศัพท์เหล่านี้สามารถเรียงลำดับจากมากไปน้อยได้คือ เกี่ยวข้องกับภูติผีปีศาจโดยตรง ร้อยละ 48.54 ความชั่วร้าย ร้อยละ 12.62 ขวัญ จิตวิญญาณ จิตใจ ร้อยละ 10.68 ลับ ๆ ล่อ ๆ ความลึกลับ ร้อยละ 7.76 ส่วนคำศัพท์ที่ใช้เรียกคนที่มีพฤติกรรมที่ไม่ดี ชั่วร้าย อาการป่วยหรืออาการผิดปกติ และอื่น ๆ นั้นมีจำนวนเท่ากัน คือ ร้อยละ 5.83 และความหมายที่ใช้น้อยมากที่สุดคือ ความฉลาด เฉียบแหลม หัวไว มีเพียงร้อยละ 2.91 เท่านั้น

การอภิปรายผล

1. การศึกษาในระดับอักษร

ผลการศึกษาทำให้สามารถทราบได้ว่าถึงแม้ว่าสังคมจะเปลี่ยนแปลงไป ทำให้อักษรที่อยู่ในหมวด 鬼 บางตัวในสมัยโบราณหายไปและไม่ได้มีการใช้ในปัจจุบัน แต่อักษรที่อยู่ในหมวด 鬼 ในพจนานุกรมภาษาจีนปัจจุบันส่วนใหญ่ยังคงความหมายที่เกี่ยวข้องกับผีปิศาจหรือวิญญาณเอาไว้ เนื่องจากถึงแม้ว่ามนุษย์มีความรู้ความเข้าใจต่อปรากฏการณ์ธรรมชาติมากยิ่งขึ้นกว่าในสมัยโบราณ และมีคำศัพท์ที่มีความหมายในทางที่ดีเพิ่มขึ้น แต่วัฒนธรรมความเชื่อเกี่ยวกับผีหรือวิญญาณของคนจีน ได้กลายเป็นวัฒนธรรมความเชื่อที่สำคัญ และฝังรากลึกบนสังคมจีนมาช้านาน สิ่งเหล่านี้ล้วนมีผลต่อมุมมอง ความเชื่อและความรู้สึกของชาวจีนมาจนถึงปัจจุบัน

2. การศึกษาด้านความหมายของคำศัพท์

ผลการศึกษาคำศัพท์ที่อักษรหมวด 鬼 ทั้ง 12 ตัว เป็นตัวประกอบนั้น ยังคงสามารถแสดงให้เห็นถึงวัฒนธรรมความเชื่อของชาวจีนที่มีมาแต่โบราณ โดยความหมายของคำศัพท์ส่วนใหญ่ยังคงเป็นความหมายที่เกี่ยวข้องกับภูติผีปิศาจ หรือเป็นความหมายที่พัฒนามาจากภูติผีปิศาจ ทำให้เข้าใจถึงมุมมองและความเชื่อของคนจีนที่มีต่อภูติผีปิศาจ ซึ่งส่วนใหญ่ก็ยังคงมีความหมายในทางไม่ดี คนจีนมองว่าภูติผีปิศาจ คือสิ่งที่สร้างภัยพิบัติ ดังนั้นคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องจะมีความหมายถึงความชั่วร้าย เช่น ความคิดที่ชั่วร้าย การกระทำที่ชั่วร้าย หรือคนที่ชั่วร้าย เป็นต้น ถึงแม้ว่าปัจจุบันความหมายของคำว่า 鬼 จะเปลี่ยนแปลงไป มีความหมายในทางที่ดี แต่ก็ยังมีเพียงจำนวนน้อย แต่ในอนาคตอักษรและคำศัพท์เหล่านี้อาจจะมีแนวโน้มในการปรับลดในส่วนที่เกี่ยวข้องกับภูติผีปิศาจโดยตรงและพัฒนาไปสู่ความหมายในทางที่ดีก็อาจเป็นไปได้

ข้อเสนอแนะ

1. การศึกษาครั้งนี้สามารถทำให้เข้าใจมุมมองและความเชื่อของคนจีนที่มีต่อ “ผี” และสามารถนำไปปรับใช้ในการสื่อสารกับชาวจีน รวมทั้งนำไปปรับใช้ในการสอนภาษาและวัฒนธรรมจีนได้เป็นอย่างดี
2. ควรมีการศึกษาอักษรและคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับ “ผี” ในหมวดอักษรอื่น ๆ เพื่อให้เข้าใจถึงความเชื่อของชาวจีนในเรื่อง “ผี” อย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง

- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556) พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554. กรุงเทพฯ : ราชบัณฑิตยสถาน.
- 高畅. (2022). 与“鬼”有关的见解否定表示研究: [硕士学位论文]. [D]. 湖北: 会被师范大学.
- 黄交军、李国英. (2017). 认知语言字理论背景下《说文解字》“鬼”之文化探秘. [J]. 地方文化研究. (第 5 期), 41-63.

- 刘壮. (2024). 《说文解字》“鬼”部所反映的归文化及演变. [J]. 汉字与文化, (4):114-116.
- 史慧超. (2016). 从《说文解字》“鬼”部字看鬼的起源原型. [j]. 兰州教育学院报, 32(3): 16-17.
- 吴静如. (2022). 汉字文化学视野下的“鬼”及其文化内涵. [J]. 品味·经典.
- 张君. (2011). 现代汉汉语含“鬼”词语此一因与分析. 新疆教育学院学报.
- 张律. (2015). 汉语“鬼”词群研究: [硕士学位论文]. [D]. 南京: 南京师范大学.

	Name and Surname (姓名): PHOOMMARIN PHIROMLERTAMORN
	Highest Education (最高学历): Ph.D. (Linguistics and Applied Linguistics)
	University or Agency (任职院校或单位): Burapha University
	Field of Expertise (专业领域): Chinese Language
	Address (地址): 169 Long-Hard Bangsaen, Saensuk, Mueng, Chonburi 20131